

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.20. Dei doctrinam intelligit qui suam rectificat voluntatem, quæ male disposita excœcat intellectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

nullam committit iniustitiam, dicatque cum S. Iob: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Dominus no placuit ita factum est, sic, non Dominus dedit, dicitur. Hic colophonem imponat doctissimum & elegantissimum D. Chrysostomi argumentum, qui perpendens illa Apostoli verba: Sic nos existimati homo est, & fideles qui innoxii sunt. Postquam stylo politici probasset, quae cumque habeatis bona, dona esse Dei, quorum nobis vitam pro libere meritoque suo indulget beneplacito, corporis animae, divitiarum, familiarum, filiorum, dignitatum, in hac verba concludit: Hic ergo, quod non affluere desiderantes philosophemur. Quia quae sunt nostra lucramur, gratia enim vivimus, & diem habemus, & diem vobis auferuntur. Nam si quae gratia acciperit, sum sumptus, si honorem si gloriam, si corpus, & ipsam animam, si filium tuum accepertit, non tuam accepit filium, sed suum seruum, non enim tu effinxisti, sed ille servus est. Hic ergo, quod non affluere desiderantes philosophemur.

§. 20. Dei doctrinam intelligit qui suam rectificat voluntatem, quae male disposita excelsas intellectum.

12

Si quis voluerit voluntatem eius fieri, hic sciet, quod est doctrina verum ex Deo, si, me ego, a me ipso loquar. Non satis fuit. Rediens cor illis testari, quod doctrina sua nihil haberet inventionis humanae, nec doctoreno effecti productione capere, sed celestis esset divina, & ab aeterno descendens. Patre, iam per se illis modum praescribit ac faciem, quoque eam hanc intelligeret, nempe, si voluerit aeterni Patris obedientiam voluntati, si quis voluerit voluntatem eius, hic cognoscet.

11

Cur data mandata, quia in illis tibi manifestat id quod vult fieri. Lex Dei data est, ut illam cognosceres, & hoc est quod summam intendit dicere, voluntas tua tua non sequatur passiones cupiditatis, concupiscentiae, rancoris, invidiae, simularis, nec iuxta illas procedat, sed his omnibus liberata, se conformet ei, quod illi Deus praecipit, cum super omnia diligendo, proximum autem sicut seipsum, sequendo rationis, bonique, doctum, mali fugiendo, id est, omne quod bono non situr refragari.

10. 48. in Ioan. b In c. 7. Iean. cl. 4. in Iean. c. 43.

Voluit exponere Dominus, sic sentit D. Chrysostomus, a Theophylact. & Berythm. & D. Cyrillus. e. causam ob quam ipsi doctrinam Christi mirantes aliquid dixerunt, non illam obediens recipientes, sed rebelles ei recalcitrarent, hanc scilicet, quia voluntatem gererent peruersis, corruptam passionibus, ardenti cupiditate, diabolicam,

ambitione, avaritia, invidia, simularis, hincque in Christum animo, quem vnicuique sibi capitalem adhibebant, occidere quatebant, sanguis. Ob praudentemque eius scitebant. Hoc illis in praesenti de voluntate gloriatur Evangelio, dicens illis, quod Dominus Dei doctrinam illis per Moysen dedisset, legem, in qua doctrina non suam illis exponeret voluntatem, & nemo ex illis recipitur, legem, ferat. Nonne Moyses dicit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? Et quia obijcere poterant & interrogare, in quo ab eius obedientia declinamus, Deique voluntati resistimus, addit. In eo quod mei quatenus intellexerit: Quia me quaerit interficere, quod. Olim damnum & intellectus vestri, concitatus est depravata voluntate, diabolica corrupta malitia, furere, invidiam, & hosti in me animo: ab hoc illam infernali exonerata pondere, solum eleuetur, Patrisque mei voluntati conformetur, per Dei amorem & proximi, & desiderium, et quod praecipit, satisfaciendi: tunc autem clare videbitis & cognoscetis, an mea doctrina de coelo sit recepta, ne dignissima.

Hunc approbo sensum ut optimum, & plenum quo nos Dominus intrat, ad quod vera declarat Theologia, & ornate profertur D. Augustinus, namque intellectus fidei doctrinam suscipiat, illamque intelligat, tunc rectitudinem voluntatis, ut quanto haec fuerit ab omni passione, malitiaque liberior tanto adiuvam hanc celestis fidei doctrinam, clarius intelligat, illaque adhaerebit firmitate constanti. In propeculo est aeterni S. Theologiae Princeps D. Thomae Summi, cui tota suffragatur schola Theologorum, quod ad recipiendam in intellectu fidem, necessaria sit pia voluntatis affectio, & patet ex differentia, quae inter alias scientias fidei que reperitur. Scientia procedunt ex principiis adeo evidentiibus intellectibus, ut non possit illa non existere, quocirca voluntas etiam inuicem illas habet ut certissimas, porro scientia fidei de principiis manat licet certis, obiectis non enim & inuicem, sed et divina revelatione, quam non videmus, ut illa credamus, sequuntur, ut videmus, at illa intellectus, & quasi captum illique affigunt, tunc etiam eam ipsam loquuntur, & ostendunt, quam dudum exposuimus.

Hinc illa etiam in deo, ut quod propositum quod est D. Augustinus, pendet a voluntate. Quae, si non voluntas, non est (sicut loquitur D. Augustinus) per se, ut non nisi voluntas, voluntas. Cum scilicet intellectus a voluntate pendat, credendum est, quod voluntas affectu circa illa fuerit, etiam deinde intellectus ad illa credenda, dispositus. Tu videns in c. 16. quam nulli laborat ad credas, quod ea delectat, & Tom. 6. tibi

I V. tibi in laudem tuam, tuamque dicitur dignitate. Quæ ratio huic voluntas bene affectu inclinatur. Quam nullo negotio credis, quæ tibi bona de filio tuo vel amico prædicantur. Ceterum quam multo labere credis quid tux displicet voluntati, v. g. quando tibi à medico mors prædicatur, vel eoram te in laudē de tuo quid dicitur immico? Ponderat Abbas Rupert. quod cras nobis occurret, id quod Pharisæi & Sacerdotes circa cæcū à nativitate contigit, quando cæcus nihil videbat, omnes eum esse cæcū arbitrabantur; & videbant, & cognoscebant. Quam primum eum Christus illuminavit: Non crediderunt de illo quia cæcus fuisset - quocirca vocaverunt parentes eius in rei confirmationem & peracta verificatione iuridica, & processu rigoro ac substantiali per illos ipsos insituro, quando iam cogi videbantur, vt rem adeo manifestam crederent. Non crediderunt: intellectu non crederunt, id quod eorum ita voluntati atque affectui aduersabatur. Idem perpenimur in Pharaone, prout dic crallino patet.

In c. 9. Iean.

In c. 18.

V. Similitudo. Domestica declaratam hoc similitudine. Quæ duo sunt cubicula ita sibi contigua, vt ex vno ad aliud pateat ingressus, ita interuenit illis communicatio, vt si vni ignem iniicias, alterum calefiat: si gelu fuerit, frigus ad aliud transuolat, si in vno fragrans odor alterum participat, si fœtor, alterum inquinatur, & si lignū accendatur viride, quo fumus excietur: alterū obfuscat. Eo modo se habent intellectus & voluntas, cubicula sunt in anima sibi ita contigua, vt nullū intersit medium; & de vno pateat accessus ad alterum: quia per intellectum transitur ad voluntatem, & per voluntatem ad intellectum, dū modo speculatur ea intellectus, quæ ipsa vult, modo ipsa vult, id quod illi proponit intellectus. Hinc collige qualitatam communicationē, & de eo quod in vno est, aliquid participat alterum. Inardecit odio contra aliquem ipsa voluntas, & fumus excietur iræ densissimus, ilico de fumo illo participat intellectus, & obcecatur, & expedire iudicat, de illo grauem sumere vindictam, illique in aliquo adferre nocuentum: Conturbatus est in ira oculus meus. Inflammat amor voluntas, consensim iudicat intellectus conuenire rationi, vt dilecto benefiat, amicitia copuletur, & quæcūque ei dari possunt, erogentur. Hinc sequitur, vt corrupta per malitiam, cupiditatem, inuidiam alioque affectus voluntas, ipsū etiam corrumpat intellectum, agatque vt ex inordinata iudicet passione, secundum affectuum inclinationem.

VI. Intellectus & voluntas sibi mutuo communicat. Ni fallat, spectat id Apostolus, quod eleganter Regius propheta disputat: loquitur hic de hæretico atque infideli quem inscribit stultum, quia ad tantam mentis de apus est insipientiam, vt canter: Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Non vult dicere quod neget Deum esse, sed diuinam eius prouidentiam, & qui mundi etiam nullam haberet, nec rationem eorū, quæ passim in illo sunt, esset exacturus. Volens autē tanta insipientiæ declarare rationem subiungit: Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studiis suis non est qui faciat bonum. Corruptam gerit animā delictis suis planē consecratam, & occupacionibus peruersæ suæ dedicam inclinationi: hoc namque est. In studiis suis: Id autem nedū in iis qui vixerunt temporibus Dauidis contigit, sed & in aliis multis, de quibus confirmat D. Greg. Nyssen. qui futuram negauerunt iudicium, etenim hoc eorum erat studium voluptatibus artissimum, quibus contumpebantur, vt mox dicemus, & hoc ipsum de illdem voluit David indicare: Quoniam non est in ore eorum veritas: cor videri infra eorum unum est. Cor appellat vanum, quod ita Ho. 36. nullam habet substantiam, vt omnibus affectio-

Pf. 50. 10.

Hieron. Baps. de Lantz. Tom. III.

Hoc nobis explicat phrasia illa S. Scripturæ quotidiana. Describit D. Paul. hæreticos in persona magnorum illorum, quos liber Exodi commemorat Iannes & Mambres, prout D. August. prosequitur: atque illos fuisse homines de prauo intellectu ad veritatem cognoscendā: Corrupti mente, reprobi circa fidem, & qualem sententiam! Primo asserit eis intellectum esse corruptum, & statim infert ineptos ac circa fidē reprobos, q. d. quod hoc ex illo nascitur. Et quis corruptus illos intellectus? Sentit malitiæ voluntatis. Tertū est apud Philosophos: intellectum coparati marito, cuius vices refert, voluntatē vero coniugi, quæ debet illi subici, & eius opera parere honorū operū filios. Verū ē tamen aliquando malitia mulieris optimā viū peruertit indolem ex familiaritate, qua illi coniungitur, sicut de Rege Achab S. Pagii commemorat, erat hic omnium quos mundus tulit nequissimus, venudatus vt faceret malum, quem ad praua perduxit vxor ipsa malitia nequior, vnde sic de eo concludit: Igitur non fuit alter talis sicut Achab, qui venudatus est vt faceret malum in conspectu Domini: concitasti enim eum Iezabel vxor sua & abominabiles facti sunt in tantum vt sequeretur idola, quæ fecerant Amorrhæi. Hic iudica quis illorum depræter intellectum vt transectus sit & indispotus ad fidem debitē recipiendam, malitia scilicet voluntatis.

Li 13. cost. Faust. ca. 12. 2. Tim. 3. 9

VII. Voluntas vxori intellectus marito comparatur.

Reg. 21. 25.

Pf. 13. 1. Pf. 32. 1.

VIII. Intellectus prauus corruptum voluntatem.

Orat. 3. de Resurrect.

Ho. 36. 1.

D d nibus

nibus atque passionibus agitur, sicut labarum sacrum omni vento mobile circumfertur. Dicitur non vult falsitatem lingue eorum causam esse vanitatis cordis, sed e contrario. Figura est hæc loquenti, quam Græci dicunt hyperbaton nimirum quando verba transponunt: sicut in illa sententia: *Ego clamavi, quoniam exaudisti me.* Non enim significat: ego oravi quia exaudisti me, sed: oppositum: tu exaudisti me quoniam ad te clamavi: quocirca significat David; quia cor eorum vanis plenum est affectibus, ne spectaveris eorum intellectum intendere, veritati, nec eam ore ipsorum deprecemur.

IX

Huius mirabile legitur Hieroglyphicum apud Ezechielem in illis septuaginta senioribus, quorum singuli thuribula habebant igne ardētia, de quibus fumus ascendebat adeo spissus, & nebulosus, ut nihil omnino videretur: vnde crediderunt, quod nec Deus illos videret: quocirca dicebant: *Non videbit nos Deus,* de quo alius diximus, & Davidis impletum est oraculum: *Supercedit ignis, & non viderunt solem.* Super eorum voluntates cecidit passionis ignis, qui oculos illos obcecauit intellectus, ut nec ipsum solem viderent. Verba hæc ad amulum Iudæis conveniunt cæcis cognitione Salvatoris: etenim ex igne qui in voluntate exardescit affectus ad delicias, voluptates, cupiditates, luxum, ascendit fumus, qui in rebus lucidis ac manifestis obnubilat intellectum. Pater hoc signido in philosophis, de quibus loquitur Apostolus, quod cognitionem quidem Dei habuerint, at illam suæ voluntatis peruersitate perdididerunt. *Quia cum Deum cognovissent, &c. Sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, &c.* quia moribus vitæque sua quæ pererant, non probaverunt habere cognitionem quæ de Deo habebant, permisit iustè Dñs, ut male de illo sentirent, eumque ita ex toto perderet, ut in reprobum atque peruersum laberentur intellectum: *In reprobum sensum, &c.* In tantum ut in horribidas illas caderent tenebras, quibus obtenebrati ut Deum serpentes, bufones, calpæque venerentur.

Psa 16.6.

Psa 57.9.

IX.
Pater hoc
in philo-
sophis.
Ro. 1.28.
18.

X.
Ea de
causa Iu-
dæi fidē
amiserūt.
Ista 29.13.
Mat. 11.9.
Hier. 7. ad
tam Hæreticam

Qui factum est ut Iudæi intellectus sui fide ex ciderent, & tantis involverentur tenebris, quantis eos cerimus obfuscatos ita ut ipsa Evangelij lux eos obtenebreret, ob peruersam eorum malitiā voluntatis? Optime hoc Dominus ore prædixit Isaac: cuius verba Christus citavit: *Es quod populus iste oratio & labijs suis glorificat me: cor autem eorum longe est à me, &c. peribus sapientia eius à sapientibus eius, &c.* Et per prophetam Hier. 7. ad tam Hæreticam: *Hæc est gens qua non audivit*

voce Domini Dei sui, nec recepit disciplinam, peccavit fides, & ablata est de ore eorum. Si causam nosse desideret, tantorum malorum originem, dic illis: eo quod legem Domini sui sint impudenter prævaricati, ab ore & corde eorum fides ablata interit. Imo clariùs ipse Saluator hoc Nicodemo declaravit: *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera: Divina hæc verba comprehendunt mysteria, præsertim vero rationem exponunt, ob quam Iudæi Christum haudquaquam receperunt, solem divinum, eosque clarissima doctrina sua lux offenderit, cum talis esset, ut eam omnes non parum admirarentur; videlicet ob pravam voluntatis eorum iniquitatem.*

His congruè perpolitè discurret D. Augustin. Ser. 234. qua ratione Doctores & Sacerdotes, nescierint, neque poterint huic interrogatioi Christi illis propositæ respondere: *Christus cuius filius est? &c.* Ea verò est: quia eos propria obcecaerat malitia quocirca statim Dominus illis hanc insinnavit, *Tunc Iesus locutus est ad turbas, & discipulos dicens, eos esse hypocritas, superbos, ambitiosos &c.* In huius confirmationem eruditè notat D. Augustinus quod Iudæi Christum non agnovissent, provenisse ex peruersa eorum voluntate, verba illa declarat Hieremias, quæ de Christo prædixit ex lectione Septuaginta: *Homo est, & quis cognosces illum? Grave cor per omnia.* Eui L. 14. sent. ubi inquit D. Aug. vnde orta difficultas cognoscendi Christum in Iudæis: quia scilicet oppretati sunt cor habebant prægradi peruersæ suæ pondere suæ, & malitiæ. Quam arbitraris esse causam hæreticorum communiter à fide apostatiæ? Quis eorum obfuscavit intellectum? dic & verum dices: *Malitia voluntatis: etenim ex igne passionum ascendit fumus adeo tenebrosus, ut ipsa cæciorum res ad clarissima quæque vitæque dignissima ceciderint.*

De illo notissimo hæresarcha Paulo Samosateno admiratur D. Chrysof. qui fieri, potuerit, quod à fide defecerit, & hanc adducit rationem: *Ioan. quod intellectum haberit obsecratum ex inordinato quodâ affectu quo mulierculâ impudicè diligebat, ut tanto liberius posset suis vacare leno voluptatibus. De Ario & Taciāno testatur D. In cap. 7. Hier. quod veteres ab inferis hæreses evocant, Ose. ut impudicis suis fræna darent cupiditatibus. Et Ep. ad Cænotat idem ipse, quod vix orti sunt hæretici qui siphonibus non ea de causa sic intellectus obnubilatos: contra. Pa-Simon Magus ex amore Elena, quâ matrem iacobus, & abbat esse Angelorum, saluti que mediantem.*

Cargo

Carpocrates Gnosticorum antesignanus, amore delinuit Mercelinae, Severus & Apollinatis capri Philomela cupidine. Nostro vero saculo quis Lutheri, quis Caluini alioque similes ad Apostasiam impulerit, vti; fides in coru caligaret intellectibus: nisi propria libido, atq; malitia voluntatis, rurgentes ambitione, superbia tumentes suis franes appetitibus: sic enim in iis legimus, qui inhonestam eorum vitam conuersione posteris legendam tradiderunt. Quocirca sic Apostolus discipulum suum monet Timotheum fideles hanc doceat: *Habentes fides, & bonam conscientiam, quam quidam repellentes naufragauerunt circa fidem.* Qui bona habere conscientiam neglexerunt in fide naufragium passi, subuersi perierunt. Quando nauiganti caeli obtenebrantur, illico venti insurgunt: tempestuos, qui illum huc & illuc in diuersa rapiant, & licet velisque tenuisq; illis contantatur, si pericula caeli turbo persistat, tandem tempestas victus demergitur. Animus conscientiam optime dixerit esse caelum: quando serenum est & a nubibus expurgatum: nihil illo gratius, nihilque iucundius: *Gloria vestra hac est testimonium conscientia nostra;* Quando vero per peccatum obnubilatur illico tentationum contra fidem turbines excitantur animi in transuersa rapiunt: *Cum fuerint omni vltima doctrina.* Qui fieri potest, vt in parua hostia totum Christi corpus contineatur? Quis credat tres personas in vna eademque substantia atque essentia? Supra fidem est Papam eiusdem metus naturae hominem in terra degentem classes habere caelorum. Caue tibi, ne conscientiae nubila perseuerent: etenim fieri potest, vt increpans tempestas contra fidem, ad abyssos conscientiam demergat inferorum, vt in multis dolemus (inquit ille) contigisse: *Quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt.*

1. Tim. 1. 19.

XII. Similitudo.

1. Cor. 1. 12.

1. Pet. 4. 14.

XIII. Allegoria de Samson.

Galat. 5. 6.

Heb. 11. 33.

1. Pet. 1. 4.

D. Iacobus. *Fides sine operibus mortua est.* Vnde vi-
ribus in eis superare nequit: *Si non videris* (asserit
D. Bernar, *quomodo vincet.* Quinimo iam ruinæ
suz proxima est, denotaque perditioni. *ost. v. 1. in*
Est fides, ex doctrina D. Chryso. in anima, sicut *XIV.*
in lampade lumē, quod in illa non accendit oleū, Fides lu-
sed manus quædam superior, autamen conseruat mimi in
illud eo modo, vt consueto oleo lumē euanescat: lampade
fidei lumen in anima non accendit honorū ope-
rū charitatis oleum, as manus quædam superior tur.
Spiritus S. *Pedes domum Dei est, non ea operibus, ut* *1. Pet. 2. 8*
me qua gloriatur, docet Apostolus, & illo senior
David psallebat: *Quia illuminata huiusmodi meam* *Pf. 17. 29*
Domine. Porro hoc ita conseruatur, vt languet-
centibus bonis operibus sapius lumen illud ex-
tinguatur. Hoc nos docet Spiritus S. *Si volueris* *Ecl. 1. 16*
mandata seruare, conseruabunt te, & in perpetuam
fidem pacem facere. Si Dei volueris obedite per
omnia voluntati, eiusque perfecte mandata ser-
uare, illa tibi fidem gratiam pacemque Deo
conseruabunt.

§. 21. *Illuminat Spiritus S. intellectum, purifi-
cando voluntatem, qua purificata, fidei do-
ctrinam bene percipit intellectu.*

EX eadem ratione, eodemque principio col-
ligimus quod ipsa nobis confirmat experi-
entia, sicut enim nihil ita fidem obscurat,
exponitque discrimini, quàm n alitia voluntatis
deprauans intellectum: sic nihil esse dicimus,
quod ita fidem in intellectu stabiliat & illumi-
net, sicut voluntas amore Dei viuo feruentique
rectificata, qua sancta Dei perfecte voluntas ad-
impletur: quemadmodum de hinc ac igne, què
in cubiculo accenditur, calor fulgorque concita-
tur in illi contiguo; vt præfat, sumus. Hinc eius
doctrina: sensum capimus quam nobis S. litteræ
proponunt, huius præcipuum esse S. Spiritus effe-
ctum, intellectum in diuinis illuminare mysteriis:
idecirco vt illa Apostoli caperent, à Christo Spiritu *1. Cor. 1. 14*
tutus S. illis mittendus addicitur: *Paracletus Spiritus* *I.*
S. ille vos docebit omnia: ille vos docet omne v. Spiritus
veritas. An ergo propriū nō est Spiritus S. ambire S. intelle-
ac charitate voluntatis inflammare? Vtique: illi cum il-
namque propius simè amoris esse cotuenit: *Spi-*
ritus S. amor est inquit D. Greg. proprium autem D. Greg.
amoris est amorem producere. Et hæc Apostoli *Ho. 30. 17*
fuit sententia: *Obmutescitis Deo diffusa est in cordibus vobis.* *Emang.*
stru per Spiritum S. Voluntas non quid potentia *Rom. 5. 5*
nō est ab intellectu distincta? Quomodo, si pro-
prium illi sit rectificare voluntatem, & amoris
facibus

